

Temps de Nadal: la llum de Betlem

Dins de la sèrie d'articles sobre l'any litúrgic, en publiquem un referent al Nadal, moment en què recordem que Jesús va néixer “per il·luminar el nostre camí sobre la terra”.

14/12/2018

Crist, redemptor del món, unigènit del Pare, nascut inefablement del Pare abans de tots els temps,
«Christe, redemptor omnium, / ex Patre, Patris Unice, / solus ante principium / natus ineffabiliter».[\[1\]](#)

Aquestes paraules, les primeres que l'Església pronuncia cada any a l'inici del temps de Nadal, ens introdueixen en la vida íntima de Déu. Les celebracions litúrgiques durant aquests dies, les estones de meditació davant del Betlem, la vida familiar més intensa, ens volen ajudar a contemplar la Paraula que s'ha fet Nen; a mirar-lo amb «les disposicions humils de l'ànima cristiana» que no vol «reduir la grandesa de Déu als nostres pobres conceptes (...), sinó comprendre que aquest misteri, en la seva obscuritat, és una claror que guia la vida dels homes».[2]

Una llum que ens porta al Pare

«Déu és llum»:[3] en Ell no hi ha fosc. Quan intervé en la història dels homes, les tenebres es dissipen. Per això, el dia de Nadal cantem: «*lux fulgebit hodie super nos, quia natus est nobis Dominus*»:[4] una llum ens envolta en la seva resplendor,

perquè el Senyor ha nascut per a nosaltres.

Jesucrist, el Verb Encarnat, neix per il·luminar el nostre camí a la terra; neix per mostrar-nos el rostre amable del Pare i revelar el misteri d'un Déu que no és un ser solitari, sinó Pare, Fill i Esperit Sant. En l'eternitat el Pare genera el Fill en un acte perfectíssim d'Amor que fa del Verb el Fill Estimat: del «Pare de les llums»^[5] procedeix Aquell que és «Llum de Llum, Déu veritable de Déu veritable».^[6] Encara que aquesta generació de Llum és inefable i els nostres ulls no la poden percebre aquí a la terra, el Senyor no ens ha deixat en les tenebres: ens ha deixat un signe en el qual podem entreveure una part d'aquest misteri. Aquest signe és el naixement virginal de Jesús en la nit de Betlem.

«La virginitat de Maria manifesta la iniciativa absoluta de Déu en

l'Encarnació. Jesús només té Déu com a Pare».[7] L'únic Fill de Maria és l'unigènit del Pare; el nascut inefablement del Pare abans de tots els temps, neix també de manera inefable d'una Mare Verge. Per això, l'Església canta «*talis partus decet Deus*»,^[8] un naixement així d'admirable convenia a la dignitat de Déu. Es tracta d'un misteri que revela, als que són humils, la resplendor de la glòria divina.^[9] Si ens apropem al Nen amb senzillesa, com la dels pastors que van amb pressa a la gruta^[10] o com la dels Mags que es «prostraren a terra i el van adorar»,^[11] podrem reconèixer, en la llum que irradia la cara del Nen, el reverberar de la seva generació eterna.

L'inici del camí cap a la Pasqua

«Mentre eren allà, se li van complir els dies i va néixer el seu fill primogènit: ella el va faixar amb

bolquers i el posà en una menjadora, perquè no havien trobat cap lloc on hostatjar-se».[12] És fàcil imaginar l'alegria que Maria havia experimentat des del moment de l'Anunciació. Un goig que aniria creixent a mesura que passaven els dies i el Fill de Déu s'anava formant en el seu si. Tanmateix, a Nostra Senyora i a sant Josep no se'ls va estalviar tota amargor. La nit santa del naixement del Redemptor està marcada per la duresa i la fredor del cor humà: «Ha vingut a casa seva, i els seus no l'han acollit».[13]

D'aquesta manera, si el naixement sense dolor anticipava la glòria del Regne, anticipava també l'“hora” de Jesús, en la qual donaria la vida per amor a les criatures: «Els seus braços —ho admirem de nou en el pessebre — són els d'un Nen: però, són, els mateixos que s'estendran a la Creu, atraient tots els homes».[14]

En la litúrgia del temps de Nadal, l'Església ens convida a recordar l'inici d'aquella passió d'Amor de Déu pels homes que culmina amb la celebració anual de la Pasqua. De fet, a diferència de la Pasqua anual, la festa de la Nativitat del Senyor no es va començar a celebrar litúrgicament fins ben entrat el segle IV, així que el calendari reflectia cada vegada més la unitat de tot el misteri de Crist. Per això, en celebrar el naixement de Jesús i deixar-nos tocar per la seva tendresa de Nen, el sentit de la seva vinguda a la terra s'actualitza, com canta aquella nadala que tants records portava a sant Josepmaria: «Jo vaig baixar a la terra per patir». El Nadal i la Pasqua estan units no només per la llum, sinó també per la potència de la Creu gloriosa.

«*Dum medium silentium...* Mentre un silenci tranquil embolcallava l'univers i la nit era al bell mig de la

seva cursa, la teva paraula
totpoderosa, deixant els trons reials,
es va llançar des del cel com un
guerrer implacable».[15] Són
paraules del llibre de la Saviesa, que
fan referència immediata a la Pasqua
antiga, a l'Èxode en què els israelites
van ser alliberats. La litúrgia les fa
servir sovint en el temps de Nadal
per presentar-nos, a través de
contrastos, la figura del Verb que ve a
la terra. El que és inabastable se
circumscriu en el temps; l'Amo del
món no troba lloc al seu món; el
Príncep de la Pau descendeix com un
«guerrer implacable» des del seu
tron reial. D'aquesta manera, podem
comprendre que el naixement de
Jesús és el final de la tirania del
pecat, l'inici de l'alliberament dels
fills de Déu. Jesús ens ha alliberat del
pecat gràcies al seu misteri Pasqual.
És l'«hora» que passa per tota la
història humana i la guia.

Jesús pren una naturalesa com la nostra, amb les seves debilitats, per alliberar-nos del pecat a través de la seva mort. Això només es pot comprendre des de l'amor, ja que l'amor demana la unió, demana compartir la mateixa sort que la persona estimada: «L'única norma o mesura que ens permet de comprendre d'alguna manera aquesta forma d'obrar de Déu, és adonar-nos que manca de mesura: veure que neix d'una bogeria d'amor, que el mena a assumir la nostra carn i carregar el pes dels nostres pecats».[16]

El Senyor va voler tenir un cor de carn com el nostre per traduir al llenguatge humà la bogeria de l'amor de Déu per cadascuna, per cadascun. Per això, l'Església s'alegra quan exclama: «*Puer natus est nobis*»,[17] ens ha nascut un nen. Perquè Ell és el Messies esperat pel poble d'Israel, la seva missió té un abast universal.

Jesús neix per a tothom, «s'ha unit, en certa manera, amb tot home»,[18] no s'avergonyeix de dir-nos “germans” i vol lloar amb nosaltres la bondat del Pare. És lògic que en els dies del Nadal visquem de manera especial la fraternitat cristiana, que estimem totes les persones sense fer distincions de provinença o capacitats. Hem d'acollir l'amor alliberador de Jesús, que ens treu de l'esclavitud de les nostres males inclinacions, esfondra els murs entre els homes, per fer-nos finalment «fills en el Fill».[19]

Un misteri que il·lumina la família

«Les festes entorn del misteri de l'Encarnació (Anunciació, Nadal, Epifania) commemoren el començament de la nostra salvació i ens comuniquen les primícies del misteri de la Pasqua».[20] Aquestes primícies provenen sempre del contacte amb Jesús, de les relacions

que es creen entorn del Nen que, com les de qualsevol nen que ve al món, són en primer lloc relacions familiars. La llum del Nen s'estén, doncs, en primer lloc a Maria i Josep, i des d'ells a totes les famílies.

Dins del temps de Nadal, la festa de la Sagrada Família ens recorda que les famílies cristianes estan cridades a reflectir la llum de la llar de Natzaret. Són un do del Pare celestial, que vol que hi hagi al món oasis en els quals l'amor hagi estat alliberat de l'esclavitud de l'egoisme. Les lectures de la festa proposen alguns consells per fer santa la vida familiar: «Revestiu-vos, doncs, dels sentiments que escauen a escollits de Déu, sants i estimats: sentiments de compassió entranyable, de bondat, d'humilitat, de dolcesa, de paciència. Suporteu-vos els uns als altres, i si algú tingué res contra un altre, perdoneu-vos-ho. El Senyor us ha perdonat: perdoneu també

vosaltres».[21] Es tracta d'actituds concretes per fer realitat aquesta gran paradoxa de l'Evangeli: que només la renúncia i el sacrifici condueixen al veritable amor.

L'octava de Nadal es tanca amb la solemnitat de Santa Maria Mare de Déu. Aquesta festa es va començar a celebrar a Roma, possiblement en relació amb la dedicació de l'església de Santa Maria *ad martyres*, situada al Panteó. Aquesta celebració ens porta a la memòria que el Fill de Déu és també Fill d'aquella que va creure en les promeses de Déu,[22] i que Ell s'ha fet carn per redimir-nos. Així, pocs dies després festegem el Nom de Jesús, aquest nom en el qual trobem consol en la nostra oració, ja que ens recorda que el Nen que adorem es diu Jesús, perquè ens salva dels nostres pecats.[23]

La salvació per a tots els homes

Els últims dies del cicle de Nadal commemoren la força expansiva de la Llum de Déu, que vol reunir tots els homes en la gran família de Déu. El ritu romà commemorava antigament, a la festa del Baptisme del Senyor, també la “manifestació” als Mags d’Orient —primícies dels gentils— i els casaments de Canà, primera manifestació de la glòria de Jesús als seus deixebles. Tot i que la litúrgia romana celebra avui aquestes “epifanies” en dies diferents, encara queden alguns ecos d’aquesta tradició que han conservat les litúrgies orientals. Un d’aquests és una antífona del 6 de gener: «Avui l’Església s’ha unit al seu celestial Espòs, perquè, al Jordà, Crist la purifica dels seus pecats; els mags van amb regals als casaments del Rei, i els convidats s’alegren per l’aigua convertida en vi».[24]

En la solemnitat de l’Epifania l’Església convida a seguir l’exemple

dels Mags, que perseveren en la cerca de la Veritat, no tenen por de preguntar quan perden la llum de l'estrella i troben la seva grandesa adorant el Nen nounat. Com ells, també nosaltres li volem donar tot el millor, conscients que donar és propi d'enamorats i que al Senyor no «tant li fan les riqueses, i els fruits, i els animals de la terra, del mar o de l'aire, ja que tot això és veu; vol alguna cosa íntima, que hàgim de donar-li amb llibertat: fill meu, dóna'm el teu cor (*Pr* 23, 26)».[25]

Festejar el Baptisme

La festa del Baptisme del Senyor tanca el temps de Nadal. Ens convida a contemplar Jesús que baixa per santificar les aigües, perquè en el sagrament del Baptisme ens puguem unir a la seva Pasqua: «Nosaltres, amb el Baptisme, som immersos en aquesta font inesgotable de vida que és la mort de Jesús, el més gran acte

d'amor de tota la història».[26] Per això, com diu el papa Francesc, és natural que recordem amb alegria la data en què rebem aquest sagrament: «Saber la data del nostre Baptisme és saber una data feliç. El risc de no saber-la és perdre la memòria del que el Senyor ha fet amb nosaltres; la memòria del do que hem rebut».[27] Això feia sant Josepmaria, que cada 13 de gener recordava amb agraïment els seus padrins i el mateix sacerdot que l'havia batejat.[28] En un dels seus últims aniversaris a la terra, en sortir de l'oratori de Santa Maria de la Pau després d'haver celebrat la Missa, es va aturar un moment davant de la pica baptismal, la va besar i va postil·lar: «Em dona molta alegria besar-la. Aquí em van fer cristià».

Cada tres anys, el primer diumenge després del Baptisme del Senyor es proclama l'evangelí dels casaments de Canà. A l'inici del temps ordinari,

se'ns recorda que la llum que va resplendir a Betlem i al Jordà no és un parèntesi en la nostra vida, sinó una força transformadora que vol arribar a tota la societat a partir del seu nucli, les relacions familiars. La transformació de l'aigua en vi ens suggereix que les realitats humanes, inclòs el treball de cada dia ben fet, es poden transformar en una cosa divina. Jesús ens demana que omplim les gerres «usque ad summum»,^[29] que amb l'ajuda de la seva gràcia curullem fins al límit els nostres esforços, perquè la nostra vida adquireixi valor sobrenatural. En aquesta tasca de santificar la tasca quotidiana trobem de nou santa Maria: la mateixa que ens ha mostrat el Nen a Betlem ens dirigeix cap al Mestre amb aquell consell segur: «Feu tot el que ell us digui!». ^[30]

Juan Rego

[1] Himne *Christe, redemptor omnium*, I Vigílies de Nadal.

[2] Sant Josepmaria, *És Crist que passa*, núm. 13.

[3] *1 Jn* 1, 5.

[4] Cf. Missal Romà, Nativitat del Senyor, *Ad Missam in aurora*, Antífona d'entrada (Cf. *Is* 9, 2.6).

[5] *Jm* 1, 17.

[6] Símbol nicenoconstantinopolità.

[7] *Catecisme de l'Església Catòlica*, núm. 503.

[8] Himne *Veni, Redemptor Gentium*.

[9] Cf. *He* 1, 3.

[10] Cf. *Lc* 2,16.

[11] *Mt* 2, 11.

[12] *Lc* 2, 6-7.

[13] *Jn* 1, 11

[14] *És Crist que passa*, núm. 38.

[15] *Sv* 18, 14-15.

[16] *És Crist que passa*, núm. 144.

[17] Cf. Missal Romà, Nativitat del Senyor, *Ad Missam in die*, Antífona d'entrada (Cf. *Is* 9, 6).

[18] Concili Vaticà II, Const. Past. *Gaudium et spes*, núm. 22.

[19] *Ibídem*.

[20] *Catecisme de l'Església Catòlica*, núm. 1171.

[21] *Col* 3, 12-13 (2a lectura de la festa de la Sagrada Família).

[22] Cf. *Lc* 1, 45

[23] *Mt* 1, 21.

[24] *Antífona ad Benedictus, Laudes*
del 6 de gener.

[25] *És Crist que passa*, núm. 35.

[26] Francisco, Audiència general,
8.1.2014.

[27] *Ibídem*.

[28] Cf. A. Vázquez de Prada, *El Fundador del Opus Dei*, vol. I, Rialp, Madrid 1997, p. 14-15.

[29] *Jn* 2, 7

[30] *Jn* 2, 5